

Motivering af Sofie Jama for romanen "Et andet menneske, et andet liv"

Sofie Jama får prisen for romanen "Et andet menneske et andet liv" (2019). Hvor Sara Omars roman handler om den undertrykkende kultur, den kvindelige hovedperson har bragt med sig som en møllesten om halsen, handler Sofie Jamas roman om flygtningens identitetsproblemer i modtagerlandet.

Jama fokuserer på sammenstødet mellem europæisk og afrikansk kultur. De indvandrere, der måtte flygte fra borgerkrigen i Somalia omkring årtusindskiftet, finder ikke umiddelbart den moderne danske kultur frigørende. Snarere fører omplantningen store identitetsproblemer med sig. Din roman drejer sig således om integrationsproblemer – set indefra. Somalierne i Danmark befinder sig, som du siger, på bunden af indvandrerens hierarki i et Danmark, som ikke ser venligt på de fremmedartede fugle. For pigen Barak spiller islam – selv om hun fortrænger islam i perioder af sit liv – en vigtig rolle for hendes identitet. Hendes barndom i det krigshærgede Somalia udspringer sig i en nomadestamme, hvor islam skildres som en art åndelig dimension i nomadernes liv. Her praktiseres islam også uden i synderlig grad at lægge bånd på de kødelige aspekter af kærligheden.

Men moderen vælger at lade pigen Barak omskære. Skildringen af dette *indgreb* skildres nok som et *overgreb*, men også som en indvielse til en kultur. Jama giver selvfølgelig udtryk for, at omskæringen er et *overgreb*, der skal muliggøre kontrol af kvinders seksualitet, men for hende repræsenterer omskæringen også denne indvielse i en kultur, og i hendes voksenliv er hun splittet mellem på den ene side den ringeagt, som omskæringen er udsat for i vestlig kultur og på den anden side den stolthed, hun også føler over sit omskårne køn og sin krop. Hun er i det hele taget stolt af sin seksualitet. Omskæringen har for hende haft det paradoksale resultat, at hun har særdeles stor glæde ved sex. Hendes frigjorte eksperimenter med sex er modigt skildret, og som læser må man hurtigt pakke en mere stereotyp opfattelse af somalisk kvindelig kønsidentitet langt væk.

I romanen fletter især to skæbner sig ind i hinandens liv: En ældre jødisk kvinde og romanens somaliske kvindelige hovedperson. Igen bliver læserens mere stereotype opfattelse af forholdet mellem islam og jødedom rystet. De to kvinders fælles skæbne som kvinder og indvandrere – kan man sige - overskriver de politiske og kulturelle konflikter. Også dette træk ved din roman er udtryk for et modigt statement.

Realisme er det vel til gengæld ikke.

Romanen skildrer den unge somaliske kvindes skæbne, fra barndommen i stammen, *til* lejligheden i det sociale boligbyggeri *til* husmor i Jylland *til* filmstjerne i en serie i Hollywood og tilbage i København *til* arving af en stor jødisk formue. Man kan måske sige, at romanen i en vis forstand tager farve af vor tids tv-soapserier. Der sker fantastiske ting med hovedpersonen i romanen. For Jama er der ingen grænser. Hun lader sin indvandrerpige flyve vidt omkring på fantasiens vinger uden at lade sig begrænse af hverken hendes økonomiske eller kulturelle kapital. Ikke alle valg er lykkelige: Romanen rummer mange facetter af integrationens smerte. Selv om Baraks skæbne måske nok kan forekomme temmelig fantastisk, nægter forfatteren med karakteren Barak at acceptere en tilværelse i bunden af indvandrerhierarkiet.

Jama skildrer det somaliske miljø i Danmark som indelukket og islam-ortodokst og langt fra barndommens friere nomadeliv. Barak bryder ud og forlader sin familie som ung. Hendes første løsning på de vanskelige livsvalg er at falde i et med tapetet og altså opnå fuldstændig *assimilation* med en dansk mand i en jysk landsby. Projektet *lykkes*, men *mislykkes* selvfølgelig på den lange bane. I en livskrise vender hun tilbage til islam, og hun bliver skilt og gift påny i USA, men nu med en mand, hun forlanger skal konvertere til islam. Da han snyder hende, mislykkes også dette forsøg på at finde en identitet. Efter mange års afbrudte

kontakt med sin familie, forsøger hun også at vende hjem, men det kræver indordning under en kultur, som hun for længst er vokset fra.

Jama skildrer tre indvandrerskæbner. Hun inddrager en jødisk kvindes skæbne og et barn af en søn, som denne kvinde engang fik med en palæstinenser. Denne drengs skæbne ligner de flygtningeskæbner, der vandrede på landevejene op gennem Europa i 2015. De tre flygtninges skæbner bindes sammen. Den somaliske kvinde, Barak, finder en slags mor og en ven i den gamle jødiske kvinde. Hun forstår Baraks moderne smerte, der hvor Baraks biologiske mor slet ikke slår til. Disse to kvinder fortæller hinanden historier fra deres liv og bearbejder på den måde en forståelse af deres skæbner.

Da den gamle kvinde dør, tager Barak sig af barnebarnet. Han har oplevet seksuelt misbrug og vold på rejsen som uledsaget flygtningebarn op gennem Europa. Jama forsøger dermed at etablere en solidaritet mellem flygtninge på tværs af de politiske og værdimæssige fjendtligheder i Mellemøsten og Afrika, som bidrager til at skabe flygtningestrømmene.

Tillykke med prisen!

Lisbeth Gundlund Jensen